

Què pot fer la política industrial?

La política industrial torna a estar de moda. El nou entorn internacional és proteccionista i prima l'autonomia per qüestions de seguretat i resiliència. És el resultat de les tendències confluents de la manca de govern de la globalització, el canvi tecnològic ràpid, el canvi climàtic, la pandèmia i la guerra. El reforçament de la producció interior en béns considerats essencials (medicaments, defensa, alimentació...) és a l'ordre del dia de tots els grans blocs en el món, i l'estructura de propietat de les empreses importa.

Europa té un problema de productivitat en relació amb els EUA i la Xina emergent, i Catalunya i Espanya en relació amb els països europeus més avançats. Això es tradueix en un estancament relatiu del PIB per càpita, que és el fonament del nostre estat del benestar. Europa ha quedat varada en una estructura industrial basada en tecnologies madures i veu com el tren de la revolució digital no s'atura a l'estació europea. Un exemple paradigmàtic és l'aposta en automoció per una tecnologia madura com el motor de combustió a Europa (a Alemanya en particular), quan el futur del sector és el cotxe elèctric.

La política industrial ha de passar de triar empreses guanyadores a apostar per polítiques horitzontals (fomentant l'R+D, la innovació i el capital humà, per exemple), per tornar més recentment a intentar afavorir sectors de futur. Hi ha exemples exitosos de política industrial a la Xina, el Japó, Corea del Sud i Taiwan, i hi ha evidència que les mesures horitzontals són efectives. Per tal que la política industrial tingui èxit cal identificar la fallada de mercat a resoldre, ha de ser procompetitiva, ha de proporcionar els fons de manera transparent mitjançant concursos públics, cal fer-la en col·laboració amb el sector privat i que assumeixi riscos, se n'han d'avaluar els resultats periòdicament i tancar el programa si no funciona, i ha de ser àgil i amb la mínima burocràcia. Pot ser molt efectiva coordinant el conjunt d'actius complementaris que necessiten els grans projectes transformadors (com el vehicle elèctric) i fomentant un ecosistema innovador.

L'informe Draghi afirma que la UE ha de superar la fragmentació del mercat in-

XAVIER VIVES

IESE, IPI-CERCLE D'ECONOMIA

terior per guanyar escala empresarial. Assenyala la manca de col·laboració entre països que dilueix la capacitat de despesa (en R+D similar als EUA) en múltiples instruments nacionals i europeus, i la manca de coordinació entre les polítiques industrials, d'innovació, comercials i fiscals. I proposa que les ajudes d'estat pu-

GETTY

Europa té un problema de productivitat en relació amb els EUA i la Xina, i Catalunya i Espanya en relació amb els països europeus més avançats

guin ser més generoses quan s'afavoreix la coordinació en la UE.

També proposa una estratègia amb diferents eines i polítiques per a distintes indústries segons la següent taxonomia: (i) Indústria en la qual el desavantatge en costos deixa Europa fora del mercat, on s'importen els béns i la tecnologia i només s'intenta diversificar els proveïdors (un exemple seria la fabricació de panells solars, que domina la Xina). (ii) Indústria en la qual és important on es fa la producció per protegir els llocs de treball, però no d'on prové la tecnologia. Aquí es protegiria la indústria amb aranzels per compensar els subsidis que han rebut els importadors, i es fomentaria la inversió estrangera directa, com actualment amb l'automoció. (iii) Indústria en la qual és important que les empreses europees mantinguin la tecnologia punta, així com la capacitat de producció per raons estratègiques i de seguretat. Aquí s'aplicarien requisits de contingut local i es garantiria la sobirania tecnològica mitjançant empreses conjuntes i transferència de tecnologia. (iv) Indústries incipients (*infant*) en què la UE pot tenir un avantatge de futur en el mercat mundial, però que necessiten protecció per poder desenvolupar-se fins que hagin assolit la grandària suficient seguint la corba d'aprenentatge. La Xina ha fet servir aquesta estratègia repetidament.

Aquesta taxonomia pot ser útil per definir la política industrial a la UE i a Catalunya classificant els sectors. Per exemple, en el sector de l'automoció, on Europa s'ha quedat enrere, cal passar del cas (ii) al cas (iii), perquè no ens podem acostar que les empreses xineses, per exemple, posin plantes que acoblin peces sense transferència de tecnologia. En aquest cas, a més, s'ha promocióat la cadena de valor de manera coordinada en la xarxa de càrrega o en bateries. Les polítiques en els sectors (i) i (ii) són defensives. S'han de fomentar els sectors i els segments que basculin cap a (iii) i (iv), perquè és on ens jugarem el futur amb les tecnologies avançades. Catalunya és forta en recerca, i això ens ajuda a posicionar-nos en els segments emergents. Això sí, sense oblidar que perquè l'estratègia de la indústria incipient doni bons resultats cal un grau suficient de competència interna.